

La Mer van Debussy

09.05 Enschede
10.05 Arnhem
13.05 Apeldoorn
18.05 Doetinchem

Adam Hickox dirigent Joséphine Olech fluit

programma

Claude Debussy (1862 - 1918)

Six épigraphes antiques (orkestratie Rudolf Escher)
Pour invoquer Pan, dieu du vent d'été | Pour un tombeau sans nom | Pour que la nuit soit propice | Pour la danseuse aux crotales | Pour l'Égyptienne | Pour remercier la pluie au matin

Jacques Ibert (1890 - 1962)

Fluitconcert
Allegro | Andante | Allegro scherzando

pauze

Maurice Ravel (1875 - 1937)

Ma mère l'oye
Pavane de la Belle au bois dormant | Petit Poucet | Laideronnette, Impératrice des Pagodes | Les entretiens de la Belle et de la Bête | Le Jardin féerique

Claude Debussy

La mer
De l'aube à midi sur la mer | Jeux de vagues | Dialogue du vent et de la mer

Orkest van
Gelderland
& Overijssel

toelichting

Impressionisme kent vele gezichten. Dit concert laat ze horen in prachtige muzikale schilderijen van Ravel en Debussy, of het nu gaat om sprookjes, antieke Griekse gedichten of de onmetelijke oceaan. Zelfs Ibert laat zich soms eventjes door het impressionisme meevoeren.

Antieke gedichten

Dichter en schrijver Pierre Louÿs, een goede vriend van Claude Debussy, zorgde in 1894 voor een kleine literaire sensatie. Hij beweerde dat hij gedichten had gevonden van een zekere Bilitis, tijdgenoot van de Griekse antieke schrijfster Sappho die bekend stond om haar lesbisch-erotische gedichten. Ook de gedichten van Bilitis hadden een duidelijk sensuele lading. Het was nep, Louÿs had ze zelf geschreven, maar ze waren wel meteen populair. Debussy zette in 1897 drie van de gedichten als *Chansons de Bilitis* op muziek. En toen er in 1901 een theatrale voordracht plaatsvond van de complete cyclus, maakte Debussy er een soort toneelmuziek bij. Die verwerkte hij dertien jaar later in de *Six épigraphes antiques* voor twee piano's. Het waren zwoele, soms broeierige meditatieën die de verschillende taferelen verbeeldden. Al met al een prachtig impressionistisch werk dat roept om een kleurrijke orkestratie. Debussy heeft dat nooit gedaan, maar andere componisten wel, onder wie Rudolf Escher. Hij was een groot bewonderaar van Debussy en wijdde als wetenschappelijk medewerker musicologie aan de Utrechtse Universiteit een reeks colleges aan diens muziek. Escher houdt zich vrij strikt aan de originele noten van Debussy. Maar met de gevarieerde orkestklank waarin de harpen en de houtblazers een hoofdrol spelen, transformeert hij de oorspronkelijke

pianopartij tot een rijk kleurenpalet en maakt hij van Debussy's compositie een subtiele set van zes aquarellen in klank.

Toelatingsexamen

Jacques Ibert ontwikkelde zijn talent als componist aan het Parijse conservatorium in een tijd dat de stad bol stond van de meest spectaculaire muzikale ontwikkelingen. Het impressionisme van Debussy en Ravel vierde hoogtij, maar ook het expressionisme van Stravinsky maakte zijn opwachting. Componisten als Milhaud en Honegger, studiegenoten van Ibert, gingen op zoek naar een nieuwe vorm van helderheid in de muziek. En als extra was Parijs, met de vele Amerikaanse soldaten van de Eerste Wereldoorlog die in de Franse hoofdstad op verlof waren, de jazzhoofdstad van Europa geworden. Ibert zoog het allemaal in zich op, destilleerde uit de veelheid van stijlen wat hem aansprak, zonder zich tot enige stroming te bekeren. Alleen de strikte atonaliteit van Schönberg en diens leerlingen verwierp hij. Zijn muziek bleef altijd tonaal en aangenaam in het gehoor klinkend.

Zijn *Fluitconcert* is zo'n gevarieerd stuk waarin de hele mix aan invloeden van zijn tijd voorbijkomt. De directe eenvoud van Milhaud en Poulenc is hoorbaar, maar ook de kracht van Stravinsky, een vleug impressionisme in het langzame deel en een aardige dot jazz in de finale. Met dat alles is het een veelzijdige compositie zoals alleen Ibert kon schrijven. Aanleiding voor het *Fluitconcert* was een verzoek van Marcel Moyse, docent aan het conservatorium in Parijs en een van de bekendste fluitisten van zijn tijd. Ibert heeft de solopartij dan ook doorspekt met alle mogelijke virtuoze hoogstandjes voor de fluit. Moyse was zeer verguld met

dit stuk. Zozeer dat hij het openingsdeel later gebruikte als onderdeel voor het toelatingsexamen voor aankomende fluitisten aan het conservatorium.

Sprookjes

Over het intieme leven van Ravel weten we eigenlijk niets. Het schijnt dat hij enkele relaties gehad heeft maar getrouwd is hij nooit en kinderen had hij ook niet. Wel kon hij goed met kinderen omgaan. Ze herinnerden hem eraan dat hij zelf ooit jong was geweest en in contact met kinderen vergat hij voor een moment zijn volwassenheid en werd weer even kind. Twee jonge kinderen die hij goed kende waren zoon Jean en dochter Mimi van een bevriend echtpaar. Voor hen maakte hij een serie van vijf stukjes voor piano, vierhandig, naar aanleiding van bekende sprookjes. Hij noemde het *Ma mère l'oye*, verwijzend naar de beroemde verzameling *Sprookjes van moeder de gans* van Charles Perrault. Elk deeltje vertelde een sprookje, waarbij Ravel in zijn muziek het verhaal hier en daar precies volgde. In de partituur zette hij ter verduidelijking enkele citaten uit het werk van Perrault.

Al snel maakte Ravel een bewerking voor orkest van de oorspronkelijke pianoversie, waardoor hij de muziek een subtiele kleurigheid kon meegeven. Prachtig is de fagotsolo van het verlegen monster in zijn verliefdheid voor het mooie meisje uit Belle en het Beest. Ook hoor je de vogeltjes kwinkelen die het spoor van broodkruimels van Kleinduimpje oppeuzelen. Korte tijd later nam Ravel zijn *Ma mère l'oye* opnieuw ter hand, en werkte het om tot een versie voor ballet waarbij hij er enkele stukken aan toevoegde om er een doorlopend verhaal van te maken.

Druppel in de zee

Wat had Claude Debussy eigenlijk met de zee? Minder dan je zou denken. Zijn ouders hadden ooit het plan opgevat om hun zoon een marine-opleiding te geven, maar daar kwam het tot opluchting van Debussy niet van. Van varen hield hij niet echt en in zijn leven is hij maar enkele keren op zee geweest. Hij hield van de zee, maar genoot er vooral van door verhalen en afbeeldingen waar hij veilig op de wal van kon genieten. Een van de afbeeldingen die hem fascineerde was *De grote golf*, een houtsnede van de Japanse kunstenaar Katsushika Hokusai, waarvan een afdruk in zijn werkkamer in Parijs hing. Het was voor Debussy de aanleiding voor het componeren van *La mer*, zijn persoonlijke visie op het fenomeen zee in een symfonisch drieluik voor groot orkest. Hij noemde het geen symfonie, daarvoor was het wellicht te programmatisch, maar ook geen symfonisch gedicht, want het was volgens hem ook niet echt programmamuziek. Symfonische schetsen noemde hij het, die niet meer dan een impressie van de zee wilden geven. Het publiek moest erg wennen aan het resultaat. Dat had een spektakelstuk verwacht met hoge golven, krijsende meeuwen, statige schepen en een stijve bries of misschien wel een stevige storm. Wat het wel was? 'Wat gerommel in een bakje water' zoals een criticus het bij de première verwoordde. 'Een vijver met kikkers, waarvan enkele bewoners zo te horen in de koperblazers zijn gesprongen' volgens een ander commentaar. Maar was dat niet eigenlijk de bedoeling van Debussy? Niet dat je als toeschouwer van een afstand kijkt naar een imposante watermassa, maar dat je je als druppel in de onmetelijke zee laat meevoeren door de wind en de golven. Impressionistischer kan het bijna niet...

Kees Wisse

biografie

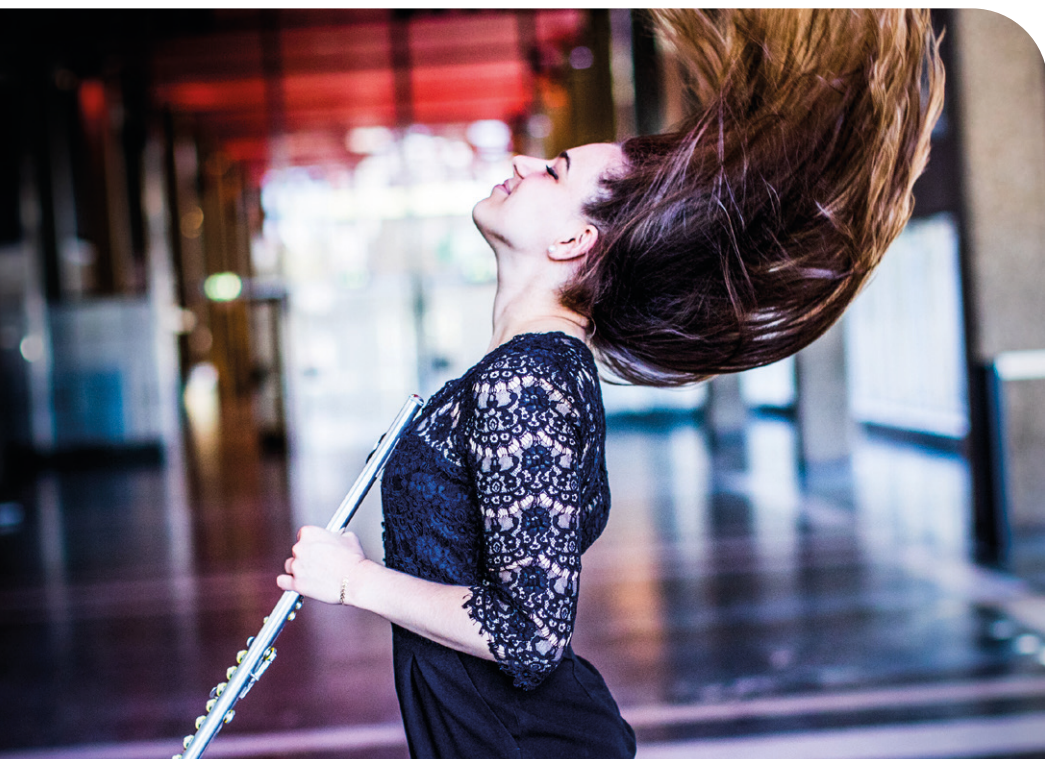
Adam Hickox

De Engelse dirigent Adam Hickox (1996) studeerde compositie aan het Gonville and Caius College of Cambridge en vervolgens orkestdirectie aan de Royal Academy of Music in Londen onder de hoede van Sian Edwards. Veel ervaring deed hij op als assistent-dirigent van het Rotterdams Philharmonisch Orkest waar hij van 2019 tot 2022 intensief samenwerkte met chef-dirigent Lahav Shani en waar hij nog steeds met regelmaat op de bok staat. Ook was hij in 2021 Conducting Fellow bij het prestigieuze Tanglewood Festival in Amerika.

Adam Hickox wordt geprezen om zijn elegante, fijnzinnige en volwassen manier

van dirigeren. Het bracht hem bij diverse internationaal gerenommeerde operagezelschappen en orkesten. Zo leidde hij producties bij Opera North in Leeds, De Noorse Opera en Ballet en de Staatsoper Hamburg. Daarnaast dirigeerde hij diverse orkesten waaronder het Royal Philharmonic Orchestra, het Orchestre de la Suisse Romande en de Dresdner Philharmonie.

In december 2023 maakte hij een indrukwekkend debuut bij de Glyndebourne Autumn Opera met Donizetti's *L'elisir d'amore*. Het resulteerde in een benoeming tot chef-dirigent van The Glyndebourne Sinfonia.

biografie

Joséphine Olech

Nog maar zeven jaar oud nam Joséphine Olech de dwarsfluit al ter hand en als twaalfjarige begon ze aan haar professionele opleiding. Ze studeerde aan het Conservatorium van Parijs en in Nederland bij de Academie van het Concertgebouworkest. In 2016 was ze mede-oprichter van het Alma Mahler Kammerorchester waarmee ze diverse malen op tournee ging. Een jaar later kreeg ze een aanstelling als eerste fluitist bij het Rotterdams Philharmonisch Orkest, waaraan ze nog steeds verbonden is. De fluitiste won diverse concoursen waaronder in 2019 de prestigieuze Carl Nielsen International Competition in het Deense Odense.

Naast haar orkestrale activiteiten is Joséphine Olech een veelgevraagd solist. Ze trad op met onder meer het Koninklijk Symfonieorkest van Stockholm, het Symfonieorkest Odense en het Orchestre des Pays de Savoie. Met het Rotterdams Philharmonisch speelde ze in 2021 de wereldpremière van het *Fluitconcert* van Thierry Escaich. Daarnaast speelde ze samen met gerenommeerde musici als Juliette Hurel en Julien Hervé en was ze te horen op festivals waaronder de Festspiele Mecklenburg-Vorpommern en de Folle Journée de Nantes. De fluitiste heeft enkele cd's op haar naam staan. Daaronder een opname van de fluitconcerten van Carl Nielsen, Theodoor Verhey en Jean Françaix.

BINNENKORT IN DE CONCERTZAAL

23 t/m 31 mei in Enschede, Arnhem, Amsterdam, Zwolle en Nijmegen

BACH EN EEN SPETTERENDE HÄNDEL

Chef-dirigent Alexei Ogrintchouk laat zich van zijn barokke kant zien. Maar dan wel barok van de stevige soort. *Händels Water Music* klonk tijdens een boottochtje van de Engelse koning over de rivier de Theems. Geniet daarnaast van muziek van Johann Sebastian Bach.

SAVE THE DATE

BRAHMS FESTIVAL IN MAART 2026

Voor alle liefhebbers van Brahms organiseren wij in maart 2026 een festival met symfonische- en kamermuziek van deze fantastische componist in Musis Arnhem en Wilminktheater Muziekcentrum Enschede.

SEIZOENSMAGAZINE 25-26

Dit jaar brengen wij in september een nieuw magazine uit. Naast de concertinformatie en de verschillende series, vindt u in het magazine interessante achtergrondverhalen over het programma en het orkest.

Met dank aan:

Ministerie OCW, Provincies Gelderland en Overijssel, gemeentes Apeldoorn, Arnhem, Enschede en Nijmegen, Familie Heersink Innovatie Fonds, Sociëteit Apollo, Stichting Vrienden & Mecenaat van Phion, Dirkzwager, Koninklijke Burgers' Zoo, Appeldoorn, Bibu Arbeidsmediation, Bömer engineering services, Den Hartog Heuff notarissen, DK Makelaars, Eshgro, INN'Twente, Landgoed De Wilmersberg, Regalis, Van 't Hof Schoonmaak en ZON Zwolle.

Je kunt Phion op allerlei manieren steunen. Bijvoorbeeld als Vriend, Mecenas of Sponsor. Kijk voor meer informatie op phion.nl bij Steun.

Orkest van
Gelderland
& Overijssel

phion.nl